

VEČERNÍ PRAHA, 29. 5. 1958.

Večer ve znamení Martinů

Včerejší koncert ve Smetanově síni byl sice zahájen reprisou předešly k Sofoklově Antigoně od Vladimíra Sommera, ale ostatek pořadu byl vyhrazen B. Martinů, od něhož jsme tu slyšeli první violoncellový koncert a premiéru kantáty Gilgameš.

Ačkoliv známe B. Martinů jako pozeňnaného melodika a virtuóza instrumentace, jsou obě díla kupodivu střídlná, i když nesou typické znaky svého mistra.

Celový koncert je meditativní a technika spíše ustupuje do pozadí. Také kantáta na sumerské epos Gilgameš dosti překvapila. Martinů vybral z díla tři části, první o sporu dvou hrdinů Gilgameše a Engidu a o jejich přátelství, druhou o smrti Engidu, třetí o žalu nad pomíjivostí věcí.

Přemíra textu, který je tlumočen sborem, pěveckým kvartetem a recitátorem na způsob podobných skladeb Arthura Honeggera, značně utlačila hudbu,

kteřá musí postupovat stále vpřed a má málo času a místa, aby se rozvinula. Jsou tu nicméně krásná místa: pútka na konci prvního dílu, žalozpěv ve středním a tajemné zaklínání třetího dílu působí silně. Překlad F. Pujmanna je jadrný a zpěvný.

O provedení náročných děl se postaral dirigent dr. Smetáček, který bezpečně zvládl orchestr, sbor a sólisty, doprovodil Josefa Chuchro v celovém koncertu. Chuchro dal dílu potřebnou měkkost a diskretní tón.

Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK se vyznamenal především v Sommerovi, kde měl sólovou roli.

Kvartet sólistů — M. Šubrtová, J. Střížka, P. Kočí a E. Haken — tlumočil své party bezpečně a zapadal dobře do sborové části, kterou vynikajícím způsobem obstaral za vedení M. Kühnové Český pěvecký sbor. Recitátor by potřeboval výrazové zkušenosti herce.

Václav Holzknecht

SVOBODNÉ SLOVO, 29. 5. 1958.

Epos o Gilgameši B. Martinů

STŘEDEČNÍ KONCERT Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK ve Smetanově síni přinesl vedle Sommerovy předešly k Sofoklově tragédii Antigona i dvě závažná díla Bohuslava Martinů: jeho bezmála dvacet let starý violoncellový koncert a naproti němu skladatelovo poslední velké dílo, kantátu Epos o Gilgameši, která teprve v lednu t. r. měla svou světovou premiéru v Balesileji. Dirigent dr. Václav Smetáček velmi pečlivě a přesně připravil orchestr a s Českým pěveckým sborem, sólisty M. Šubrtovou, J. Střížkou, P. Kočím a E. Hakenem se mu podařilo provedení výrazné a intencím autorovým patrně velmi blízké, i když, jak se zdá, měl skladatel na mysli výraz ještě podstatně komornější. Sólista violoncellového koncertu Josef Chuchro hrál velmi přesně a krásným tónem, plně však uspokojil jen ve volné větě. Obě krajní věty by byly naproti tomu ještě potřebovaly většího promyšlení a víc reprodukční fantasie.

8

LIDOVÁ DEMOKRACIE, 29. 5. 1958

MLADÁ FRONTA, 29. 5. 1958

Dílo B. Martinů na Pražském jaru

Bylo nám včera večer ve Smetanově síni trochu líto, že za uznání, kterého se právem dostalo kantátě Bohuslava Martinů Gilgameš, nemohl poděkovat sám skladatel. Vytvořil na podkladě starověkého eposu dílo strhujícího ideového účinku. Epické vyprávění o ureckém králi Gilgamešovi stalo se Martinů podnětem k hluboké filosofické úvaze o věčném sváru života a smrti. Martinů se v koncepci díla nebránil pasivnímu, bezvýhodnému řešení závěru; dokázal však naplnit hudební výraz pathosem humanistického porozumění člověku — a pracoval přítom s maximální výrazovou úsporností

podlivuhodně prostými prostředky, vyhýbaje se byt jen náznakem vnějšího efektu, laciného obratu či mnohomluvné fráze... A tak jsme slyšeli upřímné lidské vyznání, které — přes ony prvky skepse v závěrečném vyznění — přitakává mravní síle člověka!

Československou premiéru náročného díla řídil dr. V. Smetáček s orchestrem FOK. Ze sólistů

z řad členů ND k podtextu svého pěveckého partu nehlouběji pronikla Mlada Šubrtová, výborně zněl Český pěvecký sbor.

Provedení předešly V. Sommera Antigona v první části pořadu podalo mimochodem pozoruhodný důkaz, že ani ve stínu světového úspěchu B. Martinů není proč bát se o osud naší soudobé tvorby... (pz)

Kantáta Gilgameš od B. Martinů

Střední festivalový koncert ve Smetanově síni byl převážně vyhrazen tvorbě B. Martinů. Po symfonicky pojaté, spádné, ucelené a osobité předešly k Sofoklově tragédii Antigona od V. Sommera zazněl I. violoncellový koncert B. Martinů. Sólistou byl představitel mladší hudební generace J. Chuchro, na jehož vyrovnaném výkonu vysoké úrovně jsme ocenili především ryzi čistotu přednesu v důvěrně lyrické poloze díla. Nejvíce zájmu bylo pak upřeno na první část, provedení Eposu o Gilgameši, kantáty pro soprán, tenor, baryton, bas, mluvené slovo, smíšený sbor a orchestr. Toto dílo komponoval Martinů podle textu nejstaršího eposu světové literatury, jehož hrdiny jsou pohanští rekové Gilgameš a Enkidu. Inspirován starobylým námětem, hledal v něm Martinů věčné lidské pravdy i problémy. Třídílná skladba nám vypráví o mládí, lásce a přátelství, převážně se však odehrává na pomezí života a smrti. Epický ráz a rozsáhlost textu se projevuje v nadvládě vokální složky nad účastí orchestru, při čemž slovo je recitováno často nejen vypravěčem, ale i sborem a sólovými hlasy zpěváků. Martinů vystihl svou hudbou starobylý ráz barbarského světa a vykreslil několik sugestivních obrazů. Od vyjádření nezkaleného štěstí jara v lidském životě ostře odlišil smutek nad odumíráním člověka. Vrcholem je závěrečná část, v které jsme svědky zaklínání lidské smrtelnosti na samém prahu záhrobní a nahlédnutí do podsvětí. Závěr vyznívá echem mizejících stínů zeměřelých. I když nám skladba některými rysy připomíná oratoria Honeggerova či Milhaudova, je svého druhu výtvozem zvláštním a osobitým — projevem velkého tvůrčího ducha. V textovém zpracování F. Pujmanna nastudoval kantátu dirigent dr. V. Smetáček s nejvyšší svědomitostí, s pochopením a ve velkorysém stylu. K vytříbenému výkonu Symfonického orchestru FOK se připojil dokonale připravený Čes. pěvecký sbor (M. Kühnová), sólisté pěvci M. Šubrtová, J. Střížka, P. Kočí a E. Haken a vypravěč B. Bobek.

ubr